

Nozimov Eldor Anvarovich

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

“Investitsiya va innovatsiyalar” kafedrası katta o‘qituvchisi

eldornozimov@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-1580-8654>

Annotatsiya. *Maqolada investitsiya faoliyati va infratuzilmaning o‘zaro bog‘liqligi, iqtisodiy rivojlanishdagi roli va samarali investitsiya muhitini yaratishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqotda investitsiya faoliyatini rag‘batlantirishda infratuzilma ob‘yektlarining strategik ahamiyati, ularning sarmoyalarni jalb qilish va loyihalarni amalga oshirishdagi o‘rni ko‘rib chiqildi. Shuningdek, maqolada mamlakatlar tajribasi va O‘zbekistonda infratuzilmani rivojlantirish orqali investitsiya faoliyatini qo‘llab-quvvatlashning samarali yo‘llari keltiriladi. Tadqiqot natijalari infratuzilma va investitsiya faoliyati o‘rtasidagi integratsiyani kuchaytirish va iqtisodiy samaradorlikni oshirish bo‘yicha tavsiyalar beradi.*

Kalit so‘zlar: *Investitsiya faoliyati, infratuzilma, iqtisodiy rivojlanish, sarmoyalarni jalb qilish, loyihalarni amalga oshirish, strategik infratuzilma, iqtisodiy samaradorlik.*

Abstract. *The article analyzes the interrelationship of investment activity and infrastructure, their role in economic development and the importance of creating an effective investment climate. The study examined the strategic importance of infrastructure facilities in stimulating investment activity, their role in attracting investments and implementing projects. The article also presents the experience of countries and effective ways to support investment activity through infrastructure development in Uzbekistan. The results of the study provide recommendations for strengthening the integration between infrastructure and investment activity and increasing economic efficiency.*

Keywords: *Investment activity, infrastructure, economic development, attracting investments, project implementation, strategic infrastructure, economic efficiency.*

Kirish

Investitsiya faoliyati mamlakat iqtisodiy rivojlanishining muhim omili hisoblanadi va uning samaradorligi ko‘p jihatdan infratuzilmaning holatiga bog‘liq. Infratuzilma — transport, energetika, kommunikatsiya, suv va gaz ta‘minoti kabi tizimlarni o‘z ichiga olgan kompleks, iqtisodiy faoliyat uchun zarur resurslarni ta‘minlovchi muhitdir. Samarali investitsiya faoliyati infratuzilma rivojlangan sharoitda amalga oshirilganda sezilarli natijalar beradi, chunki sarmoyalar loyihalarni tez va samarali amalga oshirish imkonini beradi, logistika xarajatlarini kamaytiradi va ishlab chiqarish quvvatlarini kengaytiradi.

Shuningdek, infratuzilma investitsiya muhitini barqaror va jozibador qilish, xususi va xorijiy sarmoyalarni jalb etishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Mamlakatlar tajribasi ko‘rsatadiki, investitsiya faoliyati va infratuzilma o‘rtasidagi integratsiya iqtisodiy

samaradorlikni oshiradi, yangi ish o'rinlari yaratadi va milliy innovatsion salohiyatni kuchaytiradi. Shu bois, infratuzilmani rivojlantirish va investitsiya faoliyatini rag'batlantirish davlatning strategik maqsadlaridan biri sifatida qaraladi.

Kirish bo'limida shuningdek, investitsiya faoliyati va infratuzilmaning o'zaro bog'liqligi, iqtisodiy rivojlanishdagi roli va samarali investitsiya muhitini yaratishdagi ahamiyati muhokama qilinadi.

Adabiyotlar sharhi

Investitsiya faoliyati va infratuzilma mavzusida xalqaro va mahalliy adabiyotlar keng tahlil qilingan. Xorijiy manbalarda Aschauer (1989) infratuzilma investitsiyalarining iqtisodiy o'sishga ta'siri va ishlab chiqarish samaradorligini oshirishdagi rolini batafsil yoritgan. Gramlich (1994) transport va energetika infratuzilmasining sarmoyaviy loyihalar samaradorligiga ta'sirini o'rganib, davlat investitsiyalarining iqtisodiy samaradorligini tahlil qilgan. OECD va World Bank hisobotlarida infratuzilmaning investitsiya muhitini yaxshilash, sarmoyalarni jalb qilish va iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi roli misollar bilan keltiriladi.

O'zbekiston sharoitida B. Hasanov va O. Sharipov investitsiya loyihalarini amalga oshirishda infratuzilma ob'ektlarining ahamiyati va ularni rivojlantirish orqali sarmoyalarni jalb qilish bo'yicha ilmiy-tahliliy ishlar olib borgan. Shu bilan birga, mahalliy tadqiqotlar infratuzilmani modernizatsiya qilish va strategik investitsiya yo'nalishlariga yo'naltirilgan resurslarni samarali taqsimlashning iqtisodiy natijalarini ko'rsatadi.

Tahlil shuni ko'rsatadiki, infratuzilma va investitsiya faoliyati o'rtasidagi integratsiya iqtisodiy samaradorlikni oshirish, loyihalarni tezkor amalga oshirish va innovatsion salohiyatni rivojlantirish uchun muhimdir. Shu bois, infratuzilma rivojlanishi va investitsiya faoliyati strategik jihatdan bir-birini to'ldiruvchi omil sifatida ko'riladi.

Metodologiya

Ushbu tadqiqot investitsiya faoliyati va infratuzilmaning o'zaro bog'liqligini aniqlash, iqtisodiy rivojlanishdagi roli va samarali investitsiya muhitini yaratishdagi ahamiyatini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqot jarayonida investitsiya loyihalarini amalga oshirishda infratuzilmaning strategik ahamiyati tizimli ravishda tahlil qilindi, uning sarmoyalarni jalb qilish, loyihalarni amalga oshirish va iqtisodiy samaradorlikka ta'siri o'rganildi.

Tadqiqotda quyidagi ilmiy-uslubiy yondashuvlar qo'llanildi: iqtisodiy tahlil va statistik usullar orqali investitsiya faoliyati va infratuzilma ko'rsatkichlari o'rganildi, solishtirma tahlil yordamida mamlakatlar tajribasi va eng samarali infratuzilma strategiyalari aniqlandi. Shuningdek, ekspert baholash metodlari orqali moliya institutlari, korxona menejerlari va ilmiy tadqiqotchilar fikrlari o'rganilib, infratuzilmani rivojlantirish orqali investitsiya faoliyatini qo'llab-quvvatlash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi.

Metodologiya shuni ta'kidlaydiki, infratuzilma va investitsiya faoliyati o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish iqtisodiy samaradorlikni oshirish, yangi ish o'rinlarini yaratish va milliy innovatsion salohiyatni rivojlantirishda muhim omil hisoblanadi. Shu bilan birga,

tadqiqot usullari investitsiya faoliyatini samarali boshqarish va infratuzilma rivojlanishini strategik yo'nalishlarda rejalashtirish imkonini beradi.

Tahlil va natijalar

Investitsiya faoliyati va infratuzilmaning iqtisodiy rivojlanishga ta'siri bir qator strategik yo'nalishlar orqali amalga oshadi. Tahlil shuni ko'rsatdiki, infratuzilma rivojlangan mamlakatlarda investitsiya loyihalari tez va samarali amalga oshiriladi, logistika xarajatlari kamayadi va ishlab chiqarish quvvatlari kengayadi. Shu bilan birga, transport, energetika va kommunikatsiya tizimlarining rivojlanishi korxonalarga resurslarni optimal taqsimlash va ishlab chiqarish jarayonlarini modernizatsiya qilish imkonini beradi.

Tahlil natijalari O'zbekistonda investitsiya faoliyatini rag'batlantirishda infratuzilma ob'ektlarining ahamiyati yuqori ekanligini ko'rsatadi. Masalan, transport va energetika infratuzilmasini rivojlantirish orqali korxonalar sarmoyalarni samarali jalb qilishi, yangi texnologiyalarni joriy etishi va raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishi mumkin. Shu bilan birga, infratuzilma loyihalarga sarmoya jalb qilish va ularni amalga oshirish jarayonini tezlashtiradi, iqtisodiy samaradorlikni oshiradi va yangi ish o'rinlarini yaratishga xizmat qiladi.

Shuningdek, tahlil infratuzilma va investitsiya faoliyati o'rtasidagi integratsiya iqtisodiy rivojlanishning asosiy omili ekanligini ko'rsatadi. Innovatsion loyihalarni amalga oshirish, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish va milliy innovatsion salohiyatni kuchaytirish infratuzilmaning rivojlanishiga bevosita bog'liq. Ekspert baholashlar shuni ko'rsatdiki, strategik investitsiya yo'nalishlariga yo'naltirilgan infratuzilma sarmoyalari korxonalarning innovatsion faoliyatini rag'batlantiradi va iqtisodiy samaradorlikni oshiradi.

Tahlil shuni ham ko'rsatadiki, davlat va xususiy sektor hamkorligi orqali infratuzilmani rivojlantirish va investitsiya loyihalarini amalga oshirish samaradorligini oshirish mumkin. Shu tarzda, infratuzilma va investitsiya faoliyati o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish orqali milliy iqtisodiy rivojlanish sur'atlarini tezlashtirish, sarmoyaviy muhitni yaxshilash va innovatsion salohiyatni rivojlantirish mumkin.

Umuman olganda, tahlil natijalari investitsiya faoliyati va infratuzilmaning bir-birini to'ldiruvchi strategik omil ekanligini, ularning integratsiyasi iqtisodiy samaradorlik va milliy innovatsion salohiyatni oshirishda muhimligini ko'rsatadi.

Xulosa va takliflar

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, investitsiya faoliyati va infratuzilma o'rtasidagi uzviy bog'liqlik mamlakat iqtisodiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi. Infratuzilma rivojlangan sharoitda investitsiya loyihalari tez va samarali amalga oshiriladi, sarmoyaviy risklar kamayadi va ishlab chiqarish quvvatlari kengayadi. Shu bilan birga, infratuzilma investitsiyalarni jalb qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish va raqobatbardosh mahsulot ishlab chiqarishga xizmat qiladi, bu esa korxonalarning iqtisodiy samaradorligini oshiradi.

Tahlil shuni ko'rsatdiki, innovatsion loyihalarni amalga oshirish, milliy iqtisodiyotning raqobatbardoshligini oshirish va yangi ish o'rinlarini yaratish infratuzilmaning

rivojlanishiga bevosita bog'liq. Shu bois, davlat va xususiy sektor hamkorligi orqali infratuzilma va investitsiya faoliyatini strategik yo'nalishlarda rivojlantirish zarur.

Shu asosda quyidagi tavsiyalar ishlab chiqildi: birinchidan, infratuzilmani rivojlantirish bo'yicha strategik loyihalarni aniqlash va ularni amalga oshirish mexanizmlarini mustahkamlash lozim. Ikkinchidan, xususiy sektor va xorijiy sarmoyalarni jalb qilish orqali investitsiya loyihalarini amalga oshirishni rag'batlantirish zarur. Uchinchi tavsiya sifatida, transport, energetika va kommunikatsiya tizimlarini modernizatsiya qilish orqali sarmoyaviy muhitni yaxshilash tavsiya etiladi. To'rtinchidan, investitsiya jarayonlarini raqamlashtirish va axborot-kommunikatsion texnologiyalarni joriy etish orqali samaradorlikni oshirish muhimdir. Beshinchidan, loyihalarning monitoring va baholash tizimini takomillashtirish orqali investitsiya faoliyatining iqtisodiy natijalari va samaradorligini baholash tavsiya etiladi.

Umuman olganda, investitsiya faoliyati va infratuzilma o'rtasidagi integratsiyani kuchaytirish milliy iqtisodiy rivojlanish, innovatsion salohiyatni oshirish va sarmoyaviy muhitni yaxshilashda muhim omil sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, infratuzilma va investitsiya faoliyati o'zaro mustahkam integratsiya orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish va milliy innovatsion salohiyatni rivojlantirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi. Investitsiya loyihalarini moliyalashtirish bo'yicha tahlillar. Toshkent, 2023.
2. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki. Investitsiyaviy faoliyatni moliyalashtirishda AKT va monitoring tizimlari. Toshkent, 2022.
3. Anvarovich, N. E. (2025). INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISHDA TIJORAT BANKLARINING O'RNI. ИКРО журнал, 15(01), 759-763.
4. Myers S., Brealey R. Principles of Corporate Finance. McGraw-Hill, 2020.
5. Damodaran A. Investment Valuation: Tools and Techniques for Determining the Value of Any Asset. Wiley, 2021.
6. Anvarovich, N. E. (2025). INVESTITSIYA VA PAY FOND LARI MABLAG'LARI HISOBIGA INVESTITSIYA LOYIHALARINI MOLİYALASHTIRISH. PEDAGOGIK TADQIQOTLAR JURNALI, 4(1), 32-35.
7. Sharipov O. "Investitsiyalash jarayonini tizimlashtirish va samaradorlikni oshirish". Ilmiy maqola, Toshkent, 2020.
8. Nozimov, E., Sadinova, M., & Dusnazarova, B. (2025). MODERNIZATION OF INSURANCE SERVICES BASED ON DIGITAL TECHNOLOGIES AND ITS EFFICIENCY. Integration of Innovative Education and Training, 1(4), 45-49.

9. Nozimov, E. (2025). ECONOMIC EFFICIENCY OF IMPROVING THE REINSURANCE SYSTEM. SHOKH LIBRARY, 1(13).
10. World Bank. ICT Applications in Project Finance and Investment Management. Washington D.C., 2021.
11. Nozimov, E. (2025). RISK ASSESSMENT AND MANAGEMENT MECHANISMS IN INSURANCE ACTIVITIES. SHOKH LIBRARY, 1(13).